

SCENARIUSZ ZAJĘĆ W EDUKACJI DZIECI I ICH NAUCZYCIELI rekomendacje metodyczne wraz z egzemplifikacjami¹

Uwagi wstępne, ale bardzo ważne – czytamy uważnie i refleksyjnie !

Niniejsze wytyczne powstały w okolicznościach uzasadniających wspieranie i wspomaganie studentów przygotowujących się do pracy w zawodzie nauczyciela dzieci. Opracowanie to ma charakter na tyle obligatoryjny, że może być z powodzeniem wykorzystywane w edukacji oraz w doskonaleniu nauczycieli wszystkich innych specjalności, a także przez nauczycieli uczestniczących podyplomowych studiach kwalifikacyjnych czy też sprawujących opiekę nad studentami w okresie odbywania przez nich praktyki pedagogicznej.

Należy tutaj podkreślić, że przygotowanie nauczyciela do zajęć edukacyjnych, a zwłaszcza do zajęć z dziećmi, wymaga od nauczyciela bardzo odpowiedzialnie, wnikliwie i starannie przemyślanego i opracowanego scenariusza w formie obudowanej, tzn. wraz z pakietem materiałów i środków dydaktycznych gwarantujących określone celami sukcesy wręcz każdemu uczniowi z osobna bądź też w układzie roli niezbędnego członka zespołu. Nie uda się tego osiągnąć bez dogłębnej diagnostyki uczniów/zespołu, a tym bardziej bez gruntownej wiedzy w zakresie obejmującym edukację przyporządkowanej grupy uczniów (studentów, kursantów itp.). O tych i innych aspektach przygotowania nauczyciela do danego zajęcia edukacyjnego i ogółu zajęć stanowi coraz bogatsza literatura naukowa i metodyczna – zwłaszcza z zakresu dydaktyki ogólnej i coraz bardziej pomnażanych i uznawanych dydaktyk szczegółowych.

Konstruowanie wszelkiego rodzaju scenariuszów oraz materiałów dydaktycznych jest uwarunkowane wymaganiami prakseopedagogicznymi przy jak najszerszym respektowaniu zasady łączenia kształcenia teoretycznego w uczelni oraz kształcenia praktycznego w toku praktyki pedagogicznej w kontakcie z uczniami w warunkach klasy szkolnej. Tym samym więc niniejsze opracowanie jest ściśle sprzężone w publikacjami z obszaru edukacji i nauk o niej, z których część jest również dostępna na mojej stronie www.jangrzesiak.edu.pl

Zwróćmy teraz uwagę na wybrane (pierwszoplanowe) dyrektywy, leżące u podstaw racjonalnego i zarazem skutecznego opracowywania scenariusza zajęć edukacyjnych w szkole/przedszkolu.

W każdym przypadku scenariusz winien odzwierciedlać respektowanie podstawowych przesłanek teorii uczenia się - nauczania:

- 1) psychologii uczenia się (zwłaszcza w kontekście prawidłowości: uczenie się jest procesem regulowanym, uczenie się jest procesem etapowym, uczenie się wymaga tzw. efektu wzmacniania),
- 2) czynnościowego nauczania na żywo (zwłaszcza w kontekście idei codzienności w edukacji).

W każdym z etapów zajęć dydaktycznych występują sytuacje zadaniowe wymagające od uczniów różnych rodzajów aktywności, przez co proces kształcenia ma charakter wielostronnie aktywizujący poszczególnych uczniów w różnych formach organizacyjnych².

¹ Niniejsze opracowanie stanowi aneks roboczy do: J. Grzesiak, *Triada dydaktyczna - cz. 2. Determinanty przygotowania i realizacji scenariusza zajęć*, [http://www.jangrzesiak.edu.pl/index1.html]

² Zob. np. J. Grzesiak, *Lekcje i diagnostyka psychopedagogiczna w edukacji dziecka*, PWSZ, Konin 2015, s. 193 - 194.

Problematyka konstruowania scenariuszy obudowanych metodycznie wielorakimi środkami multimedialnymi i neomediami zasługuje na przywiązywanie dużej uwagi w edukacji nauczycieli, a tym bardziej w toku kształcenia o profilu praktycznym studentów przygotowujących się do pracy na stanowisku nauczyciela dzieci. Ze względu na założone cele tego opracowania, pomijamy bardzo istotną i doniosłą społecznie problematykę edukacji w klasach łączonych oraz przygotowywania nauczycieli do pracy w tego typu klasach. Zagadnienie to wymaga odrębnego opracowania teoretyczno-metodycznego, tym bardziej ze względu na skalę zjawiska i potrzebę społeczną ukazywania się tego rodzaju wydawnictw³.

Należy podkreślić, że w konstruowaniu każdego scenariusza, także przytoczonego fragmentarycznie, jako przykładowego, w dalszej części tego opracowania, winna być zwracana uwaga na odzwierciedlanie przesłanek teoretycznych i metodycznych, stanowiących podstawowe kanony w literaturze naukowej w obszarze edukacji i nauk o niej oraz na moich wykładach prowadzonych w ramach przedmiotu „*Teoria i metodyka edukacji elementarnej dziecka*”.

W tym miejscu eksponujemy ważniejsze determinanty wysuwane wobec konstruowania scenariusza - jako istotnego elementu przygotowania nauczyciela do zajęć edukacyjnych:

1. zwracanie szczególnej uwagi na to, aby sformułowania założonych celów edukacyjnych były
 - a) adekwatne do wybranych zapisów podstawy programowej,
 - b) klarowne i tym samym szczegółowe na tyle, aby realne było weryfikowanie ich sprawczości (były względnie mierzalne) w 3-ech podstawowych sferach edukacji (sfera poznawcza - wiedza, sfera instrumentalna - umiejętności, sfera społeczno-wychowawcza - przeżywanie wartości i wartościowania);
2. uwypuklanie związków między założonymi celami szczegółowymi a dobranymi zadaniami dla ucznia (indywidualnie i/lub w grupie) – jako nośnikami treści kształcenia i służącymi kształtowaniu u niego szczegółowych kompetencji (adekwatnie do każdego założonego celu szczegółowego);
3. adekwatnie do założonych celów oraz do zadań edukacyjnych w scenariuszu niezbędne jest wyróżnianie etapów zajęć z uwzględnieniem formy organizacyjnej, doboru treści – metod – środków dydaktycznych, a także przewidywanego czasu trwania danej fazy zajęć;
4. ze względu na kryteria aktywności oraz samodzielności ucznia w strukturze scenariusza należy uwzględnić integrację form organizacyjnych edukacji w taki sposób, aby w warunkach klasy forma zbiorowa nie dominowała, a współwystępowała naprzemiennie z innymi formami np. w kolejności : forma zbiorowa – forma indywidualna jednolita – forma zbiorowa – forma grupowa – forma zbiorowa – forma indywidualna zróżnicowana itd.;
5. w realizacji tych faz, które odnoszą się do nowych elementów kompetencji ucznia (co do treści, czy metody jego postępowania) należy bardziej szczegółowo ukazywać metodykę pracy nauczyciela np. w komunikatach dla uczniów, w sterowaniu czynnościami uczniów, organizacji pracy własnej pod kątem stymulacji czynności uczniów; pozostałe fragmenty scenariusza nie

³ Edukacja dzieci w warunkach tak zwanych klas łączonych występuje średnio co w piątej szkole polskiej (szczególne nasilenie tego zjawiska ma miejsce w strefie przygranicznej w części wschodnio-południowej Polski).

- wymagają takiej szczegółowości, ale jednak powinny być klarownie ukazane pod kątem ciągu konkretnych czynności nauczycielskich;
6. z uwagi na harmonijny i wszechstronny rozwój tzw. *kompetencji kluczowych* każdego ucznia należy w jak najszerszym stopniu i zakresie uwzględnić model sześcianu dydaktycznego (poziom gotowości ucznia, rodzaje i dobór zadań, dobór form organizacyjnych) oraz założenia edukacji „na żywo”
 7. w każdym przypadku z umiarem i dozą twórczego krytycyzmu należy odnosić się wobec tzw. gotowców i realizacji podręcznika, a zwłaszcza jednolitych kart pracy dla każdego ucznia niezależnie od (nie) zdiagnozowanego stanu jego gotowości - kompetencji);
 8. we wszelkich opisach w treści scenariusza stosować ujednoliczoną terminologię według teorii dydaktycznych – stosowanej w podręcznikach dydaktyki oraz na wykładach (z pomijaniem języka potocznego, w tym tzw. nowomowy);
 9. w modelowaniu zajęć edukacyjnych wysoką rangę posiada opracowywanie wielu wariantów scenariuszy pod kątem tych samych kompetencji kluczowych ucznia założonych jako cele edukacyjne danych zajęć – wskazane jest więc wartościowanie każdego wariantu według procedur ewaluacyjnych w cyklu zorganizowanego działania nauczyciela (*formułowanie celów - na gruncie diagnozy ustalenie warunków ich realizacji - określenie wielowariantowego zestawu zadań edukacyjnych - projektowanie dydaktyczne - realizacja zajęć - samokontrola i autoewaluacja prowadzącego - wnioskowanie na kolejne zajęcia*);
 10. forma opracowanego scenariusza winna być komunikatywna na tyle, aby każdy czytelnik (nie tylko jego autor) potrafił zaprojektowane zajęcia przeprowadzić jak najbardziej wiernie wobec intencji i zamysłu autora danego scenariusza.

Powyższe dyrektywy są zarazem kryteriami ewaluacji i autoewaluacji opracowań metodycznych – zarówno opracowywanych w toku edukacji przyszłych nauczycieli, jak również wszelkich opracowań „lansowanych” w praktyce edukacyjnej, czy nawet w wydawnictwach i na witrynach internetowych. W tym miejscu z dumą mogę stwierdzić, że w toku moich zajęć ze studentami edukacji elementarnej dziecka często spotykam przejawy zaangażowanego dochodzenia do coraz doskonalszych rozwiązań metodycznych uwzględniających powyższe kryteria. Zajęcia prowadzone przez studentów na podstawie uprzednio przygotowanego scenariusza są wzbogacane dość często warunkami środowiska lokalnego, a także własnymi wytworami w postaci naturalnych rekwizytów, kolekcjami, albumami, nagraniami wideo, a przede wszystkim własnymi twórczymi rozwiązaniami dydaktycznymi – powstającymi w toku pracy własnej wedle strategii projektowania opartego w głównej mierze na diagnostyce psychopedagogicznej dziecka.

Zaprezentowany niżej tekst przykładowego fragmentu scenariusza może również wywoływać wiele wątpliwości czy nawet kontrowersji. W praktyce szkolnej bowiem dość często mamy do czynienia z różnorodnymi reakcjami i opiniami wobec wielości form opracowywanych scenariuszy oferowanych jako rzekomo oryginalnych – w rzeczywistości wiele z tych form realnie nie przyczynia się do poprawy jakości w sensie wartości metodycznych.

Stając po stronie studenta w roli przyszłego nauczyciela zdecydowałem się na bliższe upogładowienie wymagań stawianych wobec scenariusza w publikacjach dydaktycznych, w toku zajęć w uczelni oraz w nowych warunkach odbywania praktyki pedagogicznej w kontakcie z dzieckiem indywidualnie i w grupie rówieśniczej w przedszkolu czy w szkole.

Z dużą wyrozumiałością odnoszę się do tych przypadków, w których studenci podejmują kolejne próby modyfikacji opracowań scenariuszowych z nastawieniem na ich

ożywianie w duchu pedagogii dziecka. W takich sytuacjach stoję w specyficznej „w obronie” studenta-przyszłego nauczyciela w przekonaniu, że trud ten prowadzi do wielowymiarowego sukcesu indywidualnego czy zespołowego, ale zawsze z dozą własnych kompetencji ku radości każdego dziecka z odnoszonego przez nie sukcesu edukacyjnego pod wpływem praktykanta.

Mam nadzieję, że tym opracowaniem zainspiruję wszystkich uczestników procesu edukacji nauczycieli, a zwłaszcza samych studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela dziecka, do podejmowania udanych prób w konstruowaniu i upowszechnianiu nowatorskich rozwiązań sprawiających rzeczywistą poprawę jakości edukacji w ławce szkolnej i poza nią. Osobiście nadaję temu szczególnie wymowne, czyli wysokie wartości pedagogiczne w odniesieniu do szczebla edukacyjnego dzieci w przedszkolu, a dalej w klasach I-III szkoły podstawowej.

Fragment (wycinek) scenariusza znajdujący się w tym opracowaniu, powstawał na gruncie uprzedniej diagnozy psychopedagogicznej w roku akademickim 2013/2014 pod moim kierunkiem a za inspiracjami studentki (M. Łapki). Jest on jednym z wielowariantowych podejść, jakie przyświecały w konceptualizacji i konstruowaniu scenariusza zajęć na gruncie wciąż aktualizowanej diagnozy postępów każdego ucznia w klasie szkolnej. Ma on nadaną formę roboczą, a tym samym może podlegać dalszym modyfikacjom ku optymalizacji jego zastosowań w kontekście poprawy jakości kształcenia na kanwie diagnostyki psychopedagogicznej oraz projektowania dydaktycznego. Może stanowić również wzór wobec założeń nowej podstawy programowej oraz poszukiwać „modnych” podejść do nowej jakości kształcenia (na przykład w poszukiwaniu „nowego” modelu edukacji z użyciem nowego modelu elementarza dla dzieci sześćo-siedmioletnich uczęszczających do pierwszej klasy szkoły podstawowej).

Nie ukrywam tego, że największą satysfakcję będę odczuwał wówczas, gdy moi studenci i inne osoby współpracujące ze mną w dziele edukacji nauczycieli dzieci będą twórczo podejmować próby pomnażania oraz promowania i upowszechniania „serii” scenariuszy weryfikowanych na bieżąco toku studiów, w studenckim ruchu naukowym, a przede wszystkim w zróżnicowanych i złożonych warunkach występowania każdego dziecka (także studenta) we współczesnej rzeczywistości.

Egzemplifikacja roboczej wersji scenariusza fragmentu zajęć w klasie III⁴

Prowadzący:

Klasa : III b

Szkoła :

Data :

Tematyka dnia: „*Puc, Bursztyn i goście*” – *przeżywamy razem z bohaterami lektury*

Tematyka zajęć: **Tworzymy albumy o zwierzętach**

Zapis w dzienniku: Prezentacje oraz opisy zdjęć własnych lub zebranych, wycinków z gazet oraz ilustracji przedstawiających różne zwierzęta. Porządkowanie nazw zwierząt w kolejności alfabetycznej. Pisanie wybranych wyrazów z „ó” i „u”. Wyszukiwanie czasowników w tekście. Pisownia „nie” z czasownikami.

⁴ Prezentowana egzemplifikacja jest roboczą modyfikacją pełnej wersji scenariusza zamieszczonego w mojej książce „*Lekcje i diagnostyka psychopedagogiczna...*”, op. cit. s. 179 – 184. Dla celów autoedukacyjnych sugeruję analizę porównawczą obu tych opracowań – aby na tej podstawie dogłębniej wniknąć w istotę respektowania dyrektyw – kryteriów wymienionych na stronicach 2 – 3.

Cele ogólne zajęć:

- wzbogacanie wiedzy o zwierzętach (wybranych np. żyjących na łące, w lesie, w ogrodzie)
- rozróżnianie i klasyfikowanie zwierząt z podziałem na lądowe, wodne i powietrzne;
- tworzenie albumów o zwierzętach zawierających różne ilustracje tworzenie albumu;
- wiązanie wiedzy i umiejętności w zakresie pisowni wybranych wyrazów na bazie lektury „Puc, Bursztyn i goście”

Szczegółowe cele operacyjne

(cele jako założone efekty, czyli szczegółowe kompetencje każdego ucznia)

W efekcie uczestnictwa w zajęciach każdy uczeń:

Sfera poznawcza

Nowe pojęcia i wiadomości:

- C1 – wymienia elementy albumu zwierząt (*edukacja polonistyczna*)
- C2 – odtwarza ciekawostki o zwierzętku po uprzednim cichym przeczytaniu o nim tekstu,
- C6 – określa zawartość albumu o zwierzętach (*edukacja środowiskowa, plastyczno - techniczna*)

Utrwalane pojęcia i wiadomości

- C2 – wypowiada regułę pisania „nie” z czasownikami (*edukacja polonistyczna*)
- C3 – wymienia zasady pisowni wybranych wyrazów z „ó” i „u” oraz „rz” i „ż” (*kura, skóra, drzewo, dżem*)
- C4 – opowiada o zwierzętach przedstawionych na ilustracjach przyniesionych na zajęcia (*edukacja środowiskowa*)
- C5 – wykonuje na piśmie (np. w tabeli, na grafie) podział zwierząt na lądowe, wodne, powietrzne

Sfera instrumentalna

Nowe umiejętności

- C7 – wyszukuje informacje w tekście np. dotyczące wycieczki (*edukacja polonistyczna, środowiskowa*)
- C14 – określa na przykładzie otrzymanych albumów co powinno znaleźć się w albumie o zwierzętach (*edukacja plastyczno – techniczna*)
- C15 – umieszcza w albumie zdjęcia zwierząt w albumie wg kryterium np. ptaki domowe/dzkie,

Utrwalane i usprawniane umiejętności

- C8 – pisze poprawnie „nie” z wybranymi czasownikami (nie odmawiam, nie kłamię) (*edukacja polonistyczna*)
- C9 – swobodnie wypowiada się na temat wybranych zwierząt
- C10 – porządkuje poprawnie nazwy zwierząt w kolejności alfabetycznej
- C11 – poprawnie pisze wybrane wyrazy „ó” i „u” oraz „rz” i „ż” (*kura, kuna, puma, żbik, żaba, skóra, drzewo, dżem itp.*)
- C12 – rozdziela poprawnie wybrane zwierzęta na wodne, lądowe i powietrzne (*edukacja środowiskowa*)
- C13 wymienia informacje na temat tego gdzie mieszkają, co jedzą, jak się poruszają zwierzęta przedstawione na ich ilustracjach
- C16 – wykonuje karty do albumu łącząc różne techniki: rysowanie, malowanie, przyklejanie obrazków (*edukacja plastyczno – techniczna*)
- C17 – posługuje się dziurkaczem w przygotowywaniu kart ze zdjęciami do albumu oraz porządkuje, układa i łączy kartki za pomocą wstążki

Sfera wychowawcza

Nowe normy i wartości zachowania

- C18 – wymienia się zdjęciami z innymi uczniami przy wykonywaniu albumu zwierząt

Utrwalane i usprawniane normy i wartości zachowania

- C19 – przejawia starania o estetyczne wykonanie albumu zwierząt
- C20 – przygotowuje i porządkuje swoją ławkę przed i po wykonaniu albumu zwierząt

- C21 – wyraża słownie o swoim zadowoleniu wynoszonym z kontaktów z ulubionymi zwierzątkami
- C23 – wyraża swoje zadowolenie z uzyskanego wyniku np. udanego wklejenia zdjęcia do albumu, wyszukania wszystkich informacji w tekście o zwierzęciu (np. żyrafie)
- C24 – zgodnie prowadzi rozmowy w kolegą w ławce podczas przeglądaniu albumu o zwierzętach

Środki dydaktyczne:

- Książki „*Nowe już w szkole*” klasa 3 Cz. 1 (ćwiczenia) – zał. 3, 3a
- Atlasy zwierząt
- Pakiety zdjęć zwierząt
- Zbiór wierszy i ciekawostek o zwierzętach (np. J. Kasperkowiak)
- Film dydaktyczny (np. z YouTube pt. *Borys w zoo*)
- Film z pobytu w „*Mini zoo w Izabelinie*”
- Tekst i nagranie dźwiękowe piosenki pt.
- Słownik ortograficzny
- Graf do uzupełnienia nazw zwierząt (lądowe, wodne, ptaki) – dla wklejenia (każdy uczeń)
- Tekst w zeszytie ćwiczeń - zał. nr 2
- Dziurkacz, pisaki, wstążka, nożyczki, klej

Literatura metodyczna (pozycje wybrane):

- I. Budniak, *Edukacja społeczno – przyrodnicza dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym szkolnym. Podręcznik dla studentów*, Wyd. Impuls, Kraków 2009.
- J. Grzesiak, *Jak ? Tak*. WSiP, Warszawa 1994, s. 63-68.
- J. Kasperkowiak, *Na łące i w lesie, ciekawostki o zwierzętach*. Wyd. Skrzat, Kraków 2009.
- J. Kasperkowiak, *W gospodarstwie i ogrodzie, ciekawostki o zwierzętach*. Wyd. Skrzat, Kraków 2009.
- J. Kasperkowiak, *Piękne i egzotyczne, ciekawostki o zwierzętach*. Wyd. Skrzat, Kraków 2009.
- Artykuły – np. z czasopisma „*Życie Szkoły*”, z książek cyklu „*Profesjonalne praktyki*

Literatura źródłowa (pozycje wybrane):

- R.J. Dzwonkowski, *Przyroda Polska – Mini kompendium*, Warszawa, 2004.
- J. Grzesiak, *Podstawy teorii i metodyki kształcenia praktycznego nauczycieli*, PWSZ, Konin, 2010.
- J. Grzesiak, *Matematyka 3 w ćwiczeniach. Książka dla nauczyciela*. WSiP, Warszawa 1995.
- K.Denek, B.Dymara, W.Korzeniowska, *Dziecko w świecie wielkiej i malej Ojczyzny*, Impuls, Kraków 2009.
- M. Jakowicka, *Wzbogacanie doświadczeń dziecka w kontaktach ze środowiskiem*, WSiP, Warszawa 1981.
- Z. Saloni, K. Szafran, *Słownik ortograficzny ucznia*, PWN, Warszawa, 1994.

ZAŁOŻONY PRZEBIEG ZAJĘĆ

Miejsce odbywania zajęć: sala lekcyjna, biblioteka szkolna (wskazać przedziały czasowe)

Forma organizacyjna /czas trwania danego etapu	Zamierzone zabiegi metodyczne i organizacyjne nauczyciela (w tym treści kształcenia, organizowane sytuacje zadaniowe/edukacyjne, formy stymulacji czynności uczenia się – pytania, polecenia itp.). Nowe elementy – wyróżnione i uszczegółowione.	Oczeki- wane efekty wobec celów	Inne uwagi i komentarze np. metody/środki kształcenia, typy zadań, samokontrola
Zbiorowa 11 min.	<p>Po powitaniu dzieci – wprowadzenie do zajęć. <i>Zapewne dzieci przyniosły zdjęcia ze zwierzątkami. Wyjmijcie je i rozłóżcie przed sobą na ławce</i></p> <p><i>A teraz porozmawiamy o waszych zwierzakach. Które zwierzątko na zdjęciu najbardziej lubicie ? Podnieście w lewej ręce zdjęcie z tym zwierzątkiem. W prawej ręce pokażcie jeszcze inne ulubione przez was zwierzątko.</i></p> <p><i>Każde z Was powie teraz w jednym zdaniu o tym, czy ulubione zwierzątko lubi was i jeszcze kogoś innego w domu ...</i></p> <p><i>Ja powiem wam, że moim ulubionym zwierzęciem jest Posłuchajcie ciekawostki o tym zwierzęciu...</i></p> <p><i>A jaką ciekawostkę każde z Was może powiedzieć o swoim ulubionym zwierzątku ? (np. gdzie śpi, co lubi jeść, jak się porusza itp.)</i></p>	<p>C20</p> <p>C21</p> <p>C4 C21</p> <p>C9 C13</p> <p>C9, C13 C21 C22</p>	<p><i>pokaz</i> <i>ćwiczenia praktyczne</i></p> <p><i>opowiadanie</i></p> <p>swobodne wypowiedzi dzieci</p>
Indywidualna zróżnicowana 3 min.	Każde z Was otrzymało na kartce wybraną ciekawostkę o jednym zwierzątku. Przeczytajcie ją też cicho – starajcie się podczas czytania zapamiętać jak najwięcej (wybrane np. o jeżu, ślimaku, padalcu, żyrafie)	C7 C22	Praca cicha z tekstem - ciche czytanie tekstu (np. J. Kasperkowiak)
Zbiorowa 8 min.	<p>Co ciekawego możecie teraz powiedzieć o jeżu ? A co ciekawego ślimaku ? padalcu ? żyrafie ?</p> <p>Cieszy mnie, że tak wiele z was zapamiętały i opowiedziały ...</p> <p>Z waszych wypowiedzi wynika, że zwierzątka żyją w różnych miejscach na Ziemi. Np. kot żyje tylko na lądzie – nie umie nawet pływać, czy fruwać. Pies zaś żyje na lądzie, a nie w wodzie – choć pływać potrafi, ale fruwać już nie. Oba te zwierzątka są lądowe. Jakie jeszcze inne zwierzątka są lądowe, bo nie potrafią żyć w wodzie ani nad ziemią.</p>	<p>C4 C9 C13</p> <p>C23</p>	<p>swobodne wypowiedzi dzieci i wzajemne słuchanie, dopowiedzi samokontrola samoocenie i ewent. autokorekta</p> <p>opowiadanie i objaśnianie (nauczyciela)</p>
Binarna zróżnicowana 5 min.	Teraz w parach - jak siedzicie w ławkach – odszukacie w albumikach (które wam rozdałam) jeszcze inne zwierzęta, które też żyją tylko na lądzie.	C24	praca z tekstem dyskusja / dialogi między uczniami
Zbiorowa 5 min.	Po przeczytaniu jedno z was w każdej ławce wymieni nazwy zwierząt żyjących na lądzie, o których	C12 C13	

	dowiedzieliście się z tych albumów. Nauczyciel wyraża swoje uznanie wobec efektów aktywności uczniów... O zwierzętach żyjących w wodzie czy nad ziemią będziemy rozmawiać po przerwie. Teraz przyszedł czas na przerwę śródlekcyjną.	C23	
Przerwa śródlekcyjna 2-3 min.	Zestaw ćwiczeń relaksacyjnych – na czas ok. 2-3 min.		
Zbiorowa 11 min.	Oglądaliście już dzisiaj albumiki ze zwierzętami oraz z ciekawostkami o nich. Przystąpimy teraz do wykonania swoich albumów ze zdjęciami zwierząt przez was przyniesionych. Ja też razem z wami będę wykonywać swój własny album z moimi zdjęciami zwierząt. Każde z was otrzymało 3 kartki papieru kolorowego. Zginamy te kartki na połowę – tak jak ja.... Wkładamy te kartki kolejno do środka jak do zeszytu... Zaznaczamy środek na zgięciu wierzchniej kartki... Wkładamy całość do dziurkacza dokładnie tak, jak ja ... Naciskamy dziurkacz i w ten wycinamy dziurki ... Odmierzamy 50cm wstążki ... Przeciągamy końce wstążki (określić jak ...) <i>dokończyć (zadanie własne przygotowującego dalszy ciąg zajęć ku realizacji pozostałych celów edukacyjnych)</i>	C16 C17	objaśnianie pokaz – demonstracja Obserwacja Działanie praktyczne Dzieci naśladując nauczyciela wykonują wg jego kolejnych poleceń
Przerwa 10 min.			
Zbiorowa			
Indywidualna zróżnicowana			Ćwiczenia praktyczne
Zbiorowa			
Zespołowa jednolita – czy zróżnicowana ?		C18	
Zbiorowa			

.....
.....

Uwagi i komentarze końcowe – też ważne

Pozostawione celowo wolne miejsca są przewidziane do dalszego projektowania przebiegu zajęć w kontekście pozostałych celów edukacyjnych oraz zadań edukacyjnych dobranych na podstawie bieżącej diagnostyki każdego ucznia i całego zespołu uczniowskiego.

W konstruowaniu każdego scenariusza zajęć edukacyjnych występuje konieczność dysponowania niekiedy dość bogatym zestawem (pakietem) różnego rodzaju zadań edukacyjnych niezbędnych dla organizacji sytuacji edukacyjnych (zdaniowych) dla każdego ucznia indywidualnie lub w zespole (z podziałem na role – zadania indywidualne wobec celów całego zespołu). Z punktu widzenia diagnostyki psychopedagogicznej ucznia i indywidualizacji kształcenia konieczne jest wręcz wyróżnianie zadań edukacyjnych z podziałem na:

- zadania adresowane do wszystkich uczniów jako obowiązkowe (podstawowe),
- zadania adresowane wobec uczniów uzdolnionych oraz
- zadania adresowane wobec uczniów napotyających na trudności w uczeniu się (o różnym charakterze i stopniu nasilenia).

A oto proponowany układ tabelaryczny z uwzględnieniem zadań obowiązkowych, a także zadań specjalnych przeznaczonych dla uczniów uzdolnionych, a także odrębnych zadań dla uczniów ze zdiagnozowanymi trudnościami (czy deficytami)....

Cel – założony efekt edukacyjny	Zadania obowiązkowe jako nośniki treści i metod kształtowania kompetencji ucznia określonych celami szczegółowymi	Zadania specjalne alternatywne dla uczniów uzdolnionych	Zadania specjalne alternatywne dla uczniów z trudnościami
C1	Zadanie 1. Zadanie 2. Zadanie 3.		

Pakiet zadań dla ucznia winien obejmować różne rodzaje zadań z nadmiarem po to, aby możliwe było wybieranie (lub dobieranie) ich do ustanowienia tzw. **ciągu zadań/sytuacji zadaniowych** sprzyjającego ukształtowaniu założonych kompetencji po stronie każdego ucznia⁵. Chodzi tu o procedury postępowania metodycznego związane z doбором i układem zadań edukacyjnych. W naszym przypadku na podstawie zamieszczonego fragmentu scenariusza możliwe jest *post factum* sporządzenie tego zestawu – pakietu. Nie jest to zadanie obowiązkowe – w tym zakresie pozostawiam swobodę dla tych podmiotów, które we własnym zakresie i interesie podejmować będą działania na rzecz stworzenia własnej koncepcji metodycznej przygotowujących zajęć z uczniami (studentami).

Na koniec poczynionych rozważań wyrażam konkluzję, że przygotowywanie nauczyciela do zajęć cechuje się złożonością i wielością elementów strukturalnych podyktowanych przesłankami nauk o edukacji i samej w sobie edukacji. Kompetencje i odpowiedzialność każdego nauczyciela – to wyzwania pedeutologiczne. Zawodu nauczyciela nie można porównywać do wielu innych zawodów – jednak nie o tym stanowi niniejsze opracowanie.

Jeśli próby podejmowane przez studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela dzieci będą wymagać wsparcia i wspomagania metodycznego – można na mnie liczyć.

Styczeń 2018

⁵ Bardziej szczegółowo piszę o tym zagadnieniu m.in. na mojej stronie www. – triada (artykuły i wykłady) oraz „ciągi sytuacji zadaniowych w edukacji...” (e-dydaktyka).